

Miejsce na naklejkę z kodem szkoły

**ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY
Z NOWINAMI
WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE
POZIOM PODSTAWOWY**

CZAS PRACY 180 MINUT

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1 – 25). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**STYCZEŃ
2012**

Za
rozwiązanie
wszystkich
zadań 100
punktów

Kod
zdającego

--	--	--

W zadaniach 1 – 6 zaznacz prawidłowe odpowiedzi:

Zadanie 1.

1 p.

Przyjęcie do rodziny na mocy orzeczenia sądu osoby małoletniej to:

- a) kuratela
- b) adopcja
- c) powinowactwo

Zadanie 2.

1 p.

Ideologia segregacji rasowej to:

- a) szowinizm
- b) rasizm
- c) apartheid

Zadanie 3.

1 p.

Sejm uchwała ustawę większością:

- a) zwykłą
- b) kwalifikowaną
- c) bezwzględną

Zadanie 4.

1 p.

Jesień Ludów miała miejsce w roku:

- a) 1988
- b) 1989
- c) 1990

Zadanie 5.

1 p.

Postępowanie sądowe w Polsce jest:

- a) jednoinstancyjne
- b) dwuinstancyjne
- c) trójinstancyjne

Zadanie 6.

1 p.

Hamas jest organizacją terrorystów:

- a) Lewackich
- b) Islamskich
- c) Etnicznych

W zadaniach 7 – 12 wpisz „P’ dla stwierdzeń prawdziwych i „F” dla stwierdzeń fałszywych.

Zadanie 7.

3 p.

Mniejszości narodowe i etniczne w RP

W Polsce do mniejszości etnicznych zaliczamy Ślązaków.	
Najliczniejszą mniejszością narodową w Polsce współczesnej są Żydzi	
Akcja „Wisła” objęła Ukraińców i Łemków	

Zadanie 8.

3 p.

Grupy społeczne

Grupy trwale funkcjonują w obrębie jednego pokolenia	
Nie każdy może być członkiem grupy ekskluzywnej	
Ze względu na typ więzi grupy dzielimy na formalne i nieformalne	

Zadanie 9.

3 p.

Formy państw i modele ustrojowe:

Związek państw, mających prawo do secesji to federacja.	
W modelu parlamentarno-gabinetowym większość władzy wykonawczej jest skupiona w ręku prezydenta.	
Model parlamentarno-komitetowy występuje w Szwajcarii.	

Zadanie 10.

3 p.

Demokracja:

Zasada, iż naród w państwie demokratycznym ma władzę najwyższą to zasada suwerenności narodu.	
Prawa mniejszości w demokracji nie muszą być szanowane.	
Twórcą koncepcji trójpodziału władz był Robert Owen.	

Zadanie 11.**3 p.**

Prawa człowieka:

Prawo do pracy jest prawem I generacji.	
Nikt nie może zostać pozbawiony swojej własności bez adekwatnego odszkodowania.	
Wielokrotnych morderców nie obowiązuje zasada humanitarnego prawa traktowania więźniów.	

Zadanie 12.**3 p.**

Instytucje Unii Europejskiej:

Rada Europejska jest najwyższym organem UE.	
Funkcję rządu w UE pełni Trybunał Audytorów UE.	
Rzecznik Praw Obywatelskich UE to Ombudsman.	

Zadanie 13.**4 p.**

Do podanych przykładów instytucji społecznych dopisz ich typ.

-
- bank
 - sklep
-
- biblioteka
 - dom kultury
-
- partia polityczna
-
- związek zawodowy
 - stowarzyszenie

Zadanie 14.**6 p.**

Uzupełnij tabelę dopisując do podanych województw siedziby wojewodów i wojewódzkich władz samorządowych:

Tabela 1.

Nazwa województwa	Siedziba wojewody	Siedziba wojewódzkich władz samorządowych
Kujawsko – pomorskie		
Warmińsko – mazurskie		

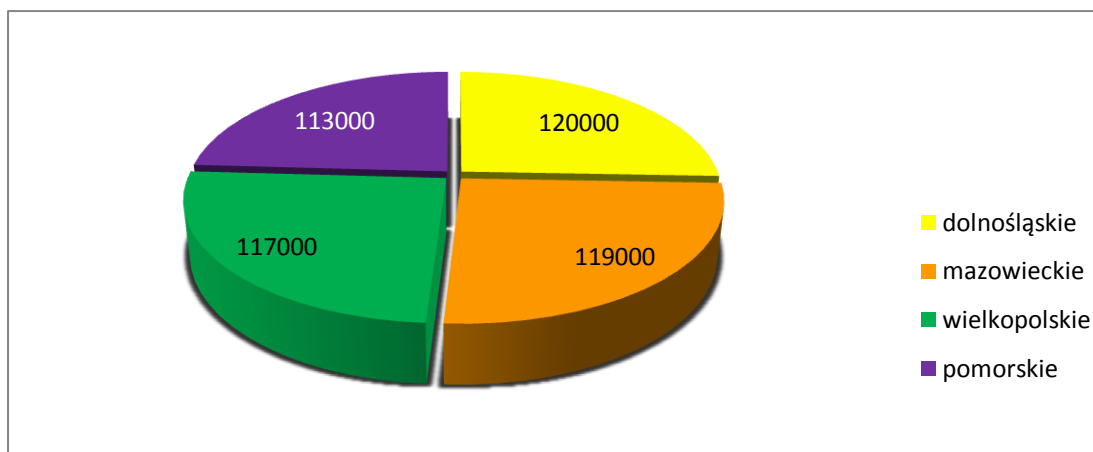
Lubuskie		
Podlaskie		
Pomorskie		
Świętokrzyskie		

Zadanie 15.

5 p.

Na podstawie danych z poniższego wykresu odpowiedz na pytania:

Wykres 1. Przestępstwa w wybranych województwach w 2003r.

/Rocznik Statystyczny, 2003/

a) Posegreguj województwa według liczby popełnionych przestępstw, zaczynając od największej liczby.

.....

b) Wymień 2 czynniki powodujące znaczny odsetek przestępczości w Polsce.

.....

c) Zaproponuj 2 środki zaradcze, które pozwoliłyby zmniejszyć wskaźniki przestępczości.

.....

Zadanie 16.**3 p.**

Spośród podanych nazwisk wypisz nazwiska Prezesów Rady Ministrów RP w latach 1989 – 2007.

Kazimierz Marcinkiewicz, Aleksander Kwaśniewski, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Bronisław Geremek, Lech Kaczyński, Jan Krzysztof Bielecki, Hanna Gronkiewicz-Waltz, Andrzej Lepper

.....

Zadanie 17.**6 p.**

Na podstawie tekstu i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania:

Tekst 1.

„Prezydent Białorusi Aleksandr Łukaszenka często powtarza, że buduje „wielosektorową politykę zagraniczną”. Ale przyjaciół poza granicami białoruski przywódca ma tyle, co kot napłakał: przyjaźni się nie z tymi, z którymi chciałby się zaprzyjaźnić, tylko z tymi, którzy łaskawie chcą się przyjaźnić z nim. Wielowektorowa polityka w praktyce oznacza, że sojusznik Rosji i wschodni partner Unii Europejskiej gotów jest przyjaźnić się ze wszystkimi pod warunkiem, że istnieje choćby mała nadzieja na finansowe korzyści. Zachód nie akceptuje „ostatniego dyktatora Europy”. Konflikt z Polską na tle traktowania Związku Polaków na Białorusi rozkręca się coraz bardziej. Warszawa oskarża reżim Łukaszenki o represje. Wygląda na to, że Zachód mógłby przyjaźnić się z Łukaszenką jedynie w kontekście zaostrzających się stosunków z Rosją – na zasadzie „wróg mojego wroga jest moim przyjacielem.” Moskwa demonstruje, że choć jest gotowa przyjaźnić się z Mińskiem, to ma dosyć wiecznego dofinansowywania bratniej Białorusi. W rezultacie Łukaszenka, ściśnięty między Wschodem i Zachodem, szuka przyjaciół nie wśród sąsiadów, tylko wśród tych, którzy – podobnie jak on – czują się pariasami w światowej polityce.

Kryzys w stosunkach z Zachodem zaczął się od dość błędnego wydarzenia: białoruska milicja wraz z grupą komorników weszła do Domu Polskiego w Iwieńcu i wyprowadziła w kajdankach znajdujących się tam członków ZPB.”

Walentyn Malcew, Czastnyj Korriespondent, www.tygodnikforum.pl/

a) Jaki był powód konfliktu między Białorusią a Zachodem?

.....
.....
b) Jak należy rozumieć cytata „Łukaszenka, ściśnięty między Wschodem i Zachodem, szuka przyjaciół nie wśród sąsiadów, tylko wśród tych, którzy – podobnie jak on – czują się pariasami w światowej polityce.”

.....
.....
c) Dlaczego Rosja nie chce wspierać Białorusi i Łukaszenki?

.....
.....
d) Na czym polega konflikt między mniejszością polską na Białorusi a władzami Białorusi?

Zadanie 18.

4 p.

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy odpowiedz na pytania.

Tekst 1.

„Jeden procent podatku PIT, o którego przeznaczeniu państwo pozwoliło decydować obywatelom, coraz częściej służy pożytkowi prywatnemu, a nie – jak miało być – publicznemu. W założeniu pieniądze pochodzące z dobrowolnych odpisów podatkowych(...) miały wzmocnić liczne, nieokrzepłe finansowo organizacje pozarządowe. Inicjatorzy tego rozwiązania sądzili, że ludzie spojrzą z uwagą na – jak to się mówi – obywatelski plankton: tych, którzy działają po sąsiedzku dla lokalnej społeczności. Że ktoś wesprze schronisko dla zwierząt, a kto inny organizację broniącą praw człowieka. Żeby po pieniądze te nie sięgały przypadkowe ręce, stworzono wymóg uzyskania statusu organizacji pożytku publicznego (OPP). Powołano też Radę Działalności Pożytku Publicznego – organ doradczy ministra polityki społecznej. – Liczyliśmy, że odbędzie się żywa lekcja wychowania obywatelskiego, że rozwiązanie to pobudzi do refleksji nad tym, co jest dobrem publicznym – mówi Jakub Wygnański, współprzewodniczący rady, a zarazem jeden z czołowych orędowników jednoprocentowego rozwiązania. Rezultat? Plankton pozostał planktonem. Urosła elita OPP, skupiająca organizacje charytatywne, które wspierają chore dzieci, niepełnosprawnych i umierających. OPP jest ponad 6 tys. W

2009 r. z jednego procenta trafiło do nich 380 mln zł. Ale co trzecia złotówka zasilila konta 10 organizacji z czołówki.”

/Ryszard Socha, Polityka, nr 4 (2740), s. 20-22/

a) Kto może starać się o 1 procent z naszego podatku?

.....
.....

b) Jakie były cele wprowadzenia 1% odpisu podatkowego?

.....
.....

c) Co oznacza użyty w tekście termin „obywatelski plankton”?

.....
.....

d) Jakie cele są najczęściej finansowane z odpisów 1% ?

.....
.....

Zadanie 19.

8 p.

Z podanego tekstu wypisz 4 fakty i 4 opinie:

„ [1]Piątek 29 stycznia 2010r. jest bardzo niemiłą datą dla zachodnich strategów polityczno-militarnych. [2] W Londynie po raz pierwszy od wojny w Iraku zeznawał przed specjalną komisją były premier Tony Blair – [3] polityk skompromitowany w oczach większości Brytyjczyków przyłączeniem się do wojskowej wyprawy Georg’a W. Busha. [4] Blair śpiewał cienko a jego polityczne Waterloo transmitowała na żywo BBC. (...) [5] W Londynie w tej samej Sali, gdzie zeznawał Blair siedziały z tyłu w milczeniu rodziny żołnierzy brytyjskich poległych na wojnie. [6] Większość z nich uważa, że wojna w Iraku była niepotrzebna i nielegalna. [7] Propagandowym celem agresji na Irak było znalezienie broni masowego rażenia. [8] Kłopot w tym, że była to wojenna propaganda. [9] Pamiętam, jak w 2003 roku szedłem w Londynie w milionowej demonstracji Brytyjczyków, którzy mieli dość podgrzewania wojennej atmosfery.(...)[10] Żadnej broni masowego rażenia nigdy w Iraku nie znaleziono... . [11] ...to dopiero interwencja w Iraku i destabilizacja tego kraju sprawiły, że powstały tam groźne organizacje globalnego dżihadu . ”

/www.newsweek.pl/

Fakty -.....

Opinie -

Zadanie 20.

7 p.

Przeanalizuj poniższe dane i odpowiedz na pytania:

Tabela 1. Postrzeganie sojuszników Polski.

Po doświadczeniu lat minionych które państwa zaliczyłby Pan (i) do prawdziwych sojuszników Polski (dane w %)	II 1990	V 1992	IX 2004	XI 2005
USA	23	32	26	33
Czechy (w 1990 i 1992 CSRS)	5	5	7	18
Wielka Brytania	10	9	12	18
Niemcy	2	7	7	17
Francja	16	24	7	12
Słowacja (w 1990 i 1992 w CSRS)	-	-	2	6
Węgry	14	9	5	5
Rosja / ZSRR	18	4	2	4
Żadnych	32	26	25	15
Trudno powiedzieć	10	15	24	16

/Jarosław Ćwiek-Karpowicz, Opinia publiczna o obawach i nadziejach wobec Rosji i Niemiec, Instytut Spraw Publicznych/

Tabela 2. Postrzeganie krajów zagrażających Polsce

Których państw Polska powinna się najbardziej obawiać? (dane w %)	II 1990	V 1992	IX 2004	XI 2005
Rosja/ ZSRR	25	45	44	67
Niemcy	88	58	35	21
Białoruś	-	3	5	12
Irak, kraje muzułmańskie	0	1	18	8
Ukraina	3	30	5	7
USA	2	2	5	5
żadnych	3	5	6	5
Trudno powiedzieć	3	8	12	10

/Jarosław Ćwiek-Karpowicz, Opinia publiczna o obawach i nadziejach wobec Rosji i Niemiec, Instytut Spraw Publicznych/

- a) Przedstaw dynamikę stosunku Polaków do Rosji/ZSRR w badanym okresie.

- b) Do którego państwa wzrosła najbardziej sympatia Polaków w badanym okresie?

- c) Które państwo Polacy uważają za najbardziej groźne?

- d) Które państwo odnotowało największy spadek obaw Polaków w zakresie bezpieczeństwa?

- e) Dlaczego ? Podaj min. 2 powody.

Zadanie 21.

6 p.

Na podstawie fragmentu Konstytucji i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na poniższe pytania:

Tekst 1.

„Art. 178

1. Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

Art. 181

Sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu określonego w ustawie, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Sędzia nie może być zatrzymany ani aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się prezesa właściwego miejscowo sądu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.”

- a) Co oznacza pojęcie niezawisłości sędziowskiej?

- b) Jak nazywa się szczególna ochrona, jakiej podlegają sędziowie, określona w Art. 181 Konstytucji RP?

c) W jakich okolicznościach można aresztować sędziego?

.....
.....

d) Który organ sprawuje nadzór nad działalnością sądów w zakresie orzekania?

.....
.....

Zadanie 22.

8 p.

Na podstawie fragmentów dyskusji w forum internetowego i wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytania:

Tekst 1.

„Dante: „Ech, niestety sama zauważyłam, że często tzw. „aktywiści” dużo częściej szkodzą ochronie środowiska naturalnego, niż pomagają. To prawda, ludzie są zmęczeni wiecznym jęczeniem jak jest źle i blokowaniem wszystkiego co się da, nieważne czy słusznie, czy nie. Gdyby ekolodzy byli postrzegani jako ludzie wykształceni, znający się na rzeczy, na których wypowiedziach i opiniach można polegać, chyba by to wszystko inaczej wyglądało. I samo podejście sporej części „ekologów – aktywistów” potrafi zniechęcić. Osobiście uważam, że ludzi można przekonać pokazując jak dużo można zyskać pieniędzy poprzez działania proekologiczne i zrównoważony rozwój kraju, zamiast krzyczeć jaka to ta cywilizacja jest zła. Najlepsza może i nie jest, ale chcąc być dyplomatycznym i coś ugrać w tej całej światowej grze, czasem należy pominąć to milczeniem.

Agnieszka: Zgadzam się. Ekolodzy przykuwający się do drzew to raczej nie jest wizerunek osoby wykształconej z poważnym podejściem do tematu. Ale jakoś cały czas mi się wydaje, że nasze osobiste działanie na rzecz środowiska w żaden sposób nie powinno być uzależnione od tego co się dzieje z medialną ekologią.

eIBarto: Promowanie zachowań proekologicznych, czy edukacja ekologiczna od podstaw są przez mnie jak najbardziej popierane. Do dziś pamiętam, jak w szkole podstawowej na lekcji środowiska, nauczycielka zapytała nas o to, kto zakręca wodę podczas mycia zębów. Byłem jedyny, a że zwykle miałem duże wpływy w różnych grupach, to potem wszyscy wodę zakręcali. Nie uważam jednak, że należy cieszyć się ze zjawiska „mody na ekologię” – moda jak wszyscy wiemy jest czymś ulotnym, sezonowym, natomiast w przypadku ekologii, jako nauce, należy mówić o działaniu długoterminowym, jeśli nie wiecznym. Oczywiście, osoby „popularne”, publicznie

mówiące o zgniataniu plastikowych butelek czy segregowaniu śmieci wykonują także dobrą robotę, jednak są mało przekonujące. Ekologia jest nauką i powinniśmy ją traktować jako dobro naukowe, które należy wdrażać w życie. Przez wielu jednak aktywistów hasło to jest nadużywane, przez co traci swój właściwy sens. Oczywiście nie mogę wypowiadać się za wszystkich, jednak zdecydowana większość moich znajomych – a są to osoby z różnych dziedzin– odbiera działaczy organizacji ekologicznych, jak i same te organizacje, jako coś negatywnego. Ktoś mógłby powiedzieć: „No tak, szerzą niewygodny tryb życia, to są negatywni.” Otóż nie, nie chodzi o treść, ale o sposób w jaki to robią. Z drugiej strony muszę jeszcze napisać co nieco o ochronie środowiska.”

[/ www.national-geographic.pl/forum/](http://www.national-geographic.pl/forum/)

a) Dlaczego dyskutanci postrzegają ekologów negatywnie?

.....

b) Czy moda na ekologię, to zjawisko pozytywne czy negatywne? Uzasadnij odpowiedź na podstawie tekstu i wyraż własne zdanie.

.....

c) Uzupełnij tabelę – podając po 2 argumenty „za” i „przeciw” kupowaniu produktów ekologicznych:

za	przeciw

d) Zaproponuj 2 działania, zwiększające stopień świadomości ekologicznej społeczeństwa:

.....

Zadanie 23.

2 p.

Przeanalizuj poniższą ilustrację i odpowiedz na pytania:

a) Na jakie zjawisko zwraca uwagę autor ilustracji?

.....

b) Uzasadnij powiedzenie „dobra wiadomość, to zła wiadomość”.

.....

/Andrzej Mleczko, <http://mleczko.interia.pl/galerie/o-mediach/zdjecie,429153,12/>

Zadanie 24.

2 p.

Na podstawie tekstu źródłowego i w oparciu o wiedzę własną odpowiedz na pytania.

„Fundacja najczęściej kojarzy się ze styczniową zbiórką pieniędzy. Pośród śniegów i mrozów na ulicę wychodzą tysiące wolontariuszy i miliony Polaków, by wspólnie zbierać na konkretny, wcześniej wytyczony przez Fundację cel (...) między innymi dla: kardiochirurgii dziecięcej, ratowania życia dzieci poszkodowanych w wypadkach (...).”

a) Podaj pełną nazwę fundacji opisanej w tekście.

.....

b) Podaj imię i nazwisko szefa tej fundacji.

.....

Zadanie 25.

15 p.

Przedstaw czynniki społeczne, polityczne, ekonomiczne i kulturowe sprzyjające rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego w Polsce. Wykorzystaj dane źródłowe z zadania 24.

.....

.....

